

Zdarma

ROZHOVOR S DOROU BOUZKOVOU

ROZHOVOR S DIANOU ŠOLTÝSOVOU

TÉMA ÚKLID

NORSKÝ STAV OHROŽENÍ
(15:20–16:20)

Snímek z inscenace Medvěd s motorovou pilou. FOTO: Kiva

Zpravodaj Mezinárodního divadelního festivalu Regiony

festivalregiony.cz

JAN SKÁCEL

*1922 †1989

MODLITBA

Studánku dej mi blízko u lesa
A nehlubokou Jenom na dlaň vody
A do ní žabku která vodu čistí

Na podzim povybírám napadané listí
V zimě se budu starat aby nezamrzla
A v srpnu zavedu tam lidi žíznivé

A to je všechno Snad je v moci tvé
Udělat pro mne malý důlek vody
Ve kterém by se odrážela nebesa

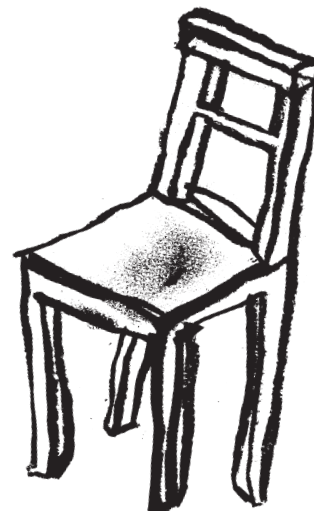
TIP NA DNEŠNÍ DEN

STAV OHROŽENÍ (15:20–16:20) – HODINA, KTERÁ FORMOVALA NORSKO

Umělecká díla o masových vraždách a terorismu většinou pátrají po příčinách, politických souvislostech, psychologii pachatelů. Zaujalo mě, že *Stav ohrožení (15:20–16:20) – hodina, která formovala Norsko* sdružení umělců Transiteatret-Bergen vedených Tore Vagn Lidem (*1973) k tématu přistupuje jinak. Bombové útoky v Oslu a vraždění dětí a mladých lidí na ostrově Utøya, které měl v roce 2011 na svědomí ultrapravicový fanatik Anders Behring Breivik (*1979), tuto tvůrci rozkládají do časové a prostorové stopy. Ta odhaluje především strukturu události samotné. Jaké to je, když nikdo netuší, co se děje? Jak se šíří informace? Co je pravda a co není? Co nás děsí více – nejistota, nebo poznání? Stav ohrožení je anatomii teroristického útoku jako kolektivního prožitku. Tore Vagn Lid se na vztah člověka a systému v krizi zaměřuje dlouhodobě. Tato inscenace-instalace proto slibuje být více o nás a našem vztahu k „systému“ než o Breivikovi.

Ve Studiu divadla Drak bude projekt kreslířů, hudebníků a filmařů uveden dnes v 17.00 a 20.00.

Jan Motal, redaktor Hadriána

TIP NA DNEŠNÍ DEN II

PRÁVIDLA ÚKLIDU LUCIE FERENZOVÉ A KOL.

Ženský tým (Ferenzová, Fričová, Trpković, Ptáčnicková, Krausová, Jindrová a Malíková) připravil inscenaci, která poddhaluje taje efektivní práce s mopy, hadry, saponáty. Nejedná se ovšem o manuál k pořádnému gruntování, spíše o empatický i místy humorný návod, jak nepřehlížet lidi, kteří to odedřou za nás. Protože příznějme si, když už na ně někdy narazíme, tak se tváříme, že je nevidíme (proto se o nich také někdy v médiích hovoří jako o „neviditelných členech společnosti“). Inscenátorky se na základě několika rozhovorů s ženami-uklízečkami, pocházejícími především z východních zemí, pokusí divákům jejich situaci zprostředkovat. Máte odvahu nahlednout do jejich životů?

Inscenace *Pravidla úklidu* vznikla jako koprodukce tří progresivních divadelních jednotek, a to Kolonie z.s., A studia Rubín a Divadla na cucky. Na REGIONECH se představi dnes v 16.00 ve Studiu Beseda.

Lenka Dombrovská, šéfredaktorka Hadriána

ANKETA RITUÁL

Festivalový rituál Tomáše Jarkovského, ředitele Divadla Drak:

„Večerní procházka po festivalovém městě. Vyrázím z Draku, zamířím kolem Besedy na staré město, kde se motám uličkami, až kolem Klicperova divadla zamířím dolů do Žižkových sadů, a odtamtud jdu zase zpátky do Draku. Nikde se na dlouho nezastavuju, jen se tu a tam dám s někým na chvíli do řeči.“

Festivalový rituál Heleny Herzánové, marketing a kreativita festivalu:

„Objevování, objímání, dojmání a broukejte se mnou: Přátelé, chvátám, chvátám, nemám chvíli klid. Já tam, já tam dávno už měl být. Ne, ne, ne, nesnídám, nesvačím, nestihnu to, nestačím. Promiňte, vážení, mám veliké zpoždění. Bez dechu, ve spěchu, ženu si to po mechu. Pověřen úkoly, ženu si to po poli. Mistr Svěrák to pro Kvapníka (i mě) napsal dokonale.“

Rituál festivalového návštěvníka Filipa:

„Podle mě je to celý takový rituální, přijet do Hradce Králové na festival. Rituál konce školního roku, kdy už je všechno jen příjemný a můžu začít relaxovat. Taky vždycky objevím nějaký nový krásy Hradce a miluju to tady pak ještě víc.“

Hadrián

Šéfredaktorka: Lenka Dombrovská
Korektury: Dominik Melichar
Redakce: Veronika Boušová, Dominik Melichar,
Jan Motal, Veronika Švecová
Kontakt: lena.ds@seznam.cz

Grafický design: Přemysl Zajčák
Sazba: Čarokrásno kolektiv – Kristýna Marková,
Nikola Iljučoková, Barbora Tomová

Dětská stránka: Čarokrásno kolektiv,
Lenka Dombrovská a Jana Nechvátalová

Produkce: Barbora Kalinová
Tisk: Martin Sedláček

Pořadatelé festivalu
Klicperovo divadlo o.p.s.
Divadlo DRÁK a Mezinárodní institut figurálního
divadla o.p.s.
kontrapunkt, z. ú.

Generální partneri
Statutární město Hradec Králové
Calendarium Regina

Hlavní partneri
Ministerstvo kultury České republiky
Královéhradecký kraj
Státní fond kultury ČR

KONEC TOXICKÝCH VZTAHŮ

Diana Šoltýsová vystudovala herectví na DAMU pod vedením Jaroslavy Adamové. Během dosavadní kariéry ztvárnila mimo jiné Lady Macbeth v pražském divadle ABC, malířku Fridu Kahlo v monodramatu uvedeném 3D Company Praha a v Městském divadle Kladno svoji vysněnou roli Anny Kareniny. Vyučuje herectví na VOŠ herecké v Praze a po první zkušenosti s dramaturgií a režii studentské inscenace se oběma profesím úspěšně věnuje. Festival REGIONY představí v Šoltýsově úpravě a režii „domáci“ *Její pastorkyňa* v Klicperově divadle a *Krvavou svatbu* divadla D21 v Divadelním šapitě.

Román Gabriely Preissově *Její pastorkyňa* jste zpracovala celkem třikrát. Poprvé pro absolventskou inscenaci vašich studentů. Co vám práce s tímto tématem přinesla?

Mé první zpracování bylo velmi pokorné. Pracovala jsem se studenty především na postavách, herecké technice a autenticitě. Režijní koncept byl až na posledním místě. A vznikl tvar, který jsem zachovala – všichni herci jsou po celou dobu na jevišti, to, co postavy řeší ve svém privátním životě, se týká všech. To už je takový můj vrtoch. Během zkoušení si pak trhám vlasy, protože takový tvar s sebou přináší spoustu překážek.

Při další příležitosti jste prý děj románu zkrátila pro půlhodinovou kavárenskou inscenaci.

Inscenaci s názvem *Jenůfa za 31 minut* jsme nazkoušeli za sedm dní, osmý den byla premiéra. Úprava měla patnáct stránek. Naším cílem bylo zachovat hlavní linku a vše odehrát do jednatřiceti minut. Hrály zde čtyři herečky a nejpůsobivější bylo, že té, která hrála Jenůfu, bylo patnáct let.

Potřetí jste *Její pastorkyňa* nastudovala s profesionálním souborem v kameném divadle. To už vypadá na životní tvůrčí téma...

Když jsem od vedení Klicperova divadla dostala nabídku na další práci, hledala jsem titul pro herečku Pavlu Tomicovou.

Vybírala jsem ze spousty her, některé byly i současné, ale nakonec jsem se vrátila k té své milované. Chtěla jsem, aby se v hlavních rolích potkaly Pavla Tomicová a Lucie Andělová, dvě mimořádné herečky. Má třetí *Pastorkyňa* je odvážnější než ty předešlé, a hlavně jsme změnily závěr, který jsme si s Lucií Andělovou pojmenovaly „konec toxických vztahů“.

Čím promlouvá *Její pastorkyňa* k současnému divákovi?

S odstupem více než sto dvaceti let je více než jasné, že bude na českých jevištích stále aktuální. Pravidelně se objevuje na repertoárech a na hereckých školách se studenti často setkávají s vesnickým realismem. Je to silné, emotivní, a hlavně nadčasové drama, na které publikum v době jeho vzniku nebylo připravené. Jsem fascinovaná, že v roce 1890 se Gabriela Preissová odvážila napsat tak pravdivé, otevřené, láskyplné a zároveň kruté dílo. Jde o výsostné drama zachycující uvažování člověka, kterého svazují zákony 19. století.

Jistota osudovost lze vysledovat i ve vašich setkáních s díly Federica Garcíi Lorcy, ve kterých jste také sama hrála. Co vás na díle „básníka temné smrti“ přitahuje?

Fascinuje mě v jeho dílech pohled na smrt. Má různé podoby. Je v nich smrt učená, slavnostní, smrt, která předstihuje

naději. Obě smrti, ta světská i ta náboženská, ta, která s lidmi pláče, a ta, která nad lidským pláčem vynáší smrt. Jako by Lorca cítil, že umře předčasně, a připravoval se na ni ve svých dílech. „*Až jednou umřu, pohřbete mě s kytarou*“ – touhle replikou zahajujeme představení a ocitáme se s Lorcou v očistci. Právě on vstupuje první na scénu, zahráje pár tónů na kytaru a nechá před svými očima vyrůst příběh *Krvavé svatby*, který mu zahrájí jeho oblíbené loutky. Divadlo D21 je specifické tím, že při vstupu do divadla ucítíte ve vzduchu tvůrčí svobodu. Můžete roztáhnout křídla, pustit uzdu své fantazii. A tak vznikla naše vizuální báseň, v níž vystupuje skupinová hrdinka – hrdinka složená z devíti žen.

Vaší první dramaturgií a režii v Klicperově divadle byla *Hana* podle románu Aleny Mornštajnové. Jedna z „vašich“ inscenací, v nichž jsou reflektovány ženské osudy ovlivněné velkými dějinami. Čím může naopak žena ovlivnit velké dějiny?

Pevně věřím, že v dnešní době mohou ženy ovlivnit dějiny stejně jako muži. Každopádně i nadále mohou vychovat zdravě smýšlející děti a být pro umělce a básníky múzami.

Pod režijním vedením současného uměleckého šéfa Klicperova divadla Pavla Kheka jste hrála v době studií na DAMU, později v inscenacích HOO DOO Production Praha nebo v Městských divadlech pražských. Odkud se znáte a jak vás ovlivnil?

Známe se z DAMU, chodili jsme do stejného ročníku. Já studovala herectví a on režii. Brzy jsme zjistili, že máme velmi podobné divadelní smýšlení. Nazkoušeli jsme spolu několik inscenací, na které velmi ráda vzpomínám. Teď se setkáváme na schůzkách. On v roli uměleckého šéfa a já v roli režisérky, ale pevně doufám, že se zase někdy potkáme v původním profesním „obsazení“.

Jste herečka, režisérka a autorka dramaturgií. Co podstatného vám každá z těchto profesí přináší a čím vás naplňuje?

Naplňuje mě především kreativita, vynalézavost. Raduji se, když objevím nějaké originální řešení.

Ptala se Veronika Boušová

MUSÍ TO DOPADNOUT DOBŘE

Rozhovor s Dorou Bouzkovou, která společně s Lukášem Bouzkem a Jiřinou Vackovou tvoří základ souboru Loutky bez hranic. Dnes budou ve stanu před Drakem uvedeny dvě jejich bramborové pohádky – od 15.00 Kocour, myš a brambora a od 17.30 Bramborové království.

Vaše tvorba je více než pestrá. Kde se rodí prvotní námět?

Někdy je to chuť zpracovat klasickou pohádku, jindy dlouho v hlavě ležící příběh. Ale taky se nám stalo, že byl nápad i chuť se do něčeho pustit, ale v průběhu práce jsme zjistili, že to asi neumíme uchopit, takže tu věc dáváme do šuplíku.

Proč by podle vás měly děti chodit do divadla?

Do divadla by měli chodit lidé bez ohledu na věk. Je to prostředí, kde se člověk může na bezpečné půdě soustředit na emoce, konflikty, nepříjemná témata, ale také se bavit, ulítnout si do fantazie, snít.

Netradiční spoluprací je inscenace *Kocour, myš a brambora*. Můžete přiblížit, o co se jedná?

Tento projekt vznikl na popud Vladimíra Nováka z divadla Vzhůru nohama, který s domem Koniklec Suchomasty, poskytujícím pomoc klientům s mentálním postižením, pracuje na různých tvůrčích projektech. Ve spolupráci s Katedrou alternativního a loutkového divadla na DAMU vznikla specializace Divadelní tvorba ve specifických skupinách, v jejímž rámci jsme byli osloveni, abychom s klienty ze Suchomast vytvořili loutkovou inscenaci. Začali jsme pracovat zkraje roku 2020, takže covidová situace nám zkomplikovala tvůrčí proces, ale nevzdali jsme se a výsledkem je autorská loutková inscenace pro děti i dospělé *Kocour, myš a brambora*. Práce probíhala v několika fázích. Nejprve jsme různě improvizovali s loutkami, postupně nám vznikl příběh. V covidové pauze výtvarnice Zuzana Nováková Hilská pracovala na scénografii. A pak už jsme se naplno vrhli do zkoušení, které bylo pro nás výzvou a inspirací, hlavně proto, že specifickí herci s mentální retardací sice nezvládnou vše, co by „zdravý“ herec zvládl, ale oproti tomu mají neustálou radost ze společné práce, navzájem si fandí a jsou velmi autentickí. První veřejné uvedení proběhlo přímo v areálu SZ Koniklec Suchomasty pro ostatní klienty a zaměstnance a k naší velké radosti se nám povedlo vytvořit inscenaci, která je veselá a srozumitelná širokému publiku.

Můj nejsilnější dojem byl, když jsme zkoušeli závěrečnou scénu, kdy je hlavní

hrdina kocour sežrán masožravkou, což měl být původně konec, ale jedna z hereček ze Suchomast se zvedla a rázně protestovala, že to musí dobře dopadnout a zahrála nám, jak to má být správně. Tím tedy vznikl základní rámec příběhu, že celé je to kocourův zlý sen. Tento moment protestu jsme zanechali a pokaždé ho Jiřinka hraje stejně silně, jako by to bylo poprvé.

Co se vám vybaví, když se řekne Festival REGIONY? Je pro vás něčím jedinečný?

Tento festival mám v paměti ještě jako studentka DAMU, kdy jsme sem jezdili koukat na zahraniční představení a tiše snili o tom, že tu také jednou budeme hrát. Jedinečný je pro mne svou atmosférou a také radostí, že se tu vždy s jistotou potkám s mnoha kamarády od divadla, kteří jsou přes rok roztroušeni různě po republice. A tady stačí obejít hospody na náměstí a zaručeně se minimálně desetkrát zastavím: „Ahoj, jak se máš? Co ty tady? Hraješ? V kolik, kde? Super, tak já přijdu... Tak ahojí!“

Ptala se Veronika Švecová

ÚKLID = OČISTA, ČISTKA

Kdo by si nepřál mít doma čisto! Ještě nedávno měl každý slušný byt místnost pro návštěvy, dokonale uklizený salónek, jemuž se běžný provoz domácnosti úzkostlivě vyhýbal. A za covidu jsme se opět učili mýt ruce v sebeobraně před virem, jenž procházel světem jako smrtka. Čistota, půl zdraví! Vždyť je to tak logické – ze špiny přichází jen smrad, nemoci a deprese.

Přesto – usilovat o čistotu není nic přirozeného. Tedy ne že by lidé byli od přírody čuňata. Ale antropologové a sociologové nám vysvětlují, že spíše než o instinkt jde o společenský vzorec, který slouží k tomu, aby udržoval náš svět v pořádku. Proto každá kultura má trochu jiná pravidla a jinak nakládá s čistotou. Vzpomeňme jen východní zvyk zouvat si boty při příchodu domů, který západákům přijde směšný!

Kanadská spisovatelka Katherine Ashenburg ve své knížce *Špína na čistém* píše: „Více než v očích nebo v nose se čistota projevuje v mysli pozorovatele.“ Hygiena je bič, kterým disciplinujeme sebe i druhé, abychom udržovali řád své společnosti a vymezovali se vůči druhým.

Novověkému člověku přijde středověk špinavý stejně jako Američanům v druhé polovině devatenáctého století Evropané, špína byla vytýkána Židům v nacistické propagandě. Pozoruhodné je, že i příliš čistoty může být problémem – Ashenburg připomíná, že pro Evropany byli po dlouhá století podezřelí muslimové, kteří se úzkostlivě myli i na genitáliích.

Hygiena lidským společenstvem neslouží především k tomu, aby byly zdravé (i když tento efekt samozřejmě určitá míra čistoty má), ale aby tím udržovaly svůj svět v pořádku. Antropoložka Margaret Mead (1901–1978) velkou část své práce zasvětila studiu toho, jak různé kultury modelují své představy o čistotě, aby vyjadřovaly svoje hodnoty. Špína má morální rozměr: ten, kdo je nečistý, je i nemravný. Očistit sebe nebo druhé znamená stát se společensky přijatelným. Dokonce i lidský čich se přizpůsobí – lidem po dlouhá léta nevadil pach cigaret v divadlech, na úřadech nebo v nemocnicích. Dnes – nepředstavitelné.

Velký úklid tedy může mít i politický význam. Křížová výprava proti albigenským,

vysídlení Němců z Československa nebo vyvražďování Arménů Turky jsou jen některé z podob *etnických čistek*, kterých se rozhodně nedopouštějí jen totalitní režimy. Ve dvacátém století se uklízení společností profesionalizovalo. Stalo se systematickým, organizovaným a průmyslovým. Jak v jednom ze svých esejů ze sbírky *Podkova nade dveřmi* vysvětluje slovinický filozof Slavoj Žižek (*1949), v posledním století jsme byli v našich politických rozhodnutích zhusta taženi touhou očistit náš svět až na jeho podstatu, radikálně se rozejít s minulostí, zbavit se všeho, co zakrývá „realitu“. Tyto revoluce byly brutální a nelidské proto, že slibovaly očistu – a se špinou zatočí jen rozpouštědla, kartáče a tvrdá síla. Namísto čistoty jsme ale pod nánosy domnělé špíny našli pouštinu. „Čistou“ realitou totiž je, že k člověku patří oboje – čistota i špína. A přemíra jednoho či druhého je destruktivní.

Jan Motal

PŘÍBĚHY OBYČEJNÝCH ŠILENCŮ

O POVÍDKÁCH FINSKÉ
SPISOVATELKY ROSY LIKSOM

Támhle v lese, co patří Aimo Hillavaarovy, sem byl pokácet několik borovic, motorovou pilou jako za starých časů, páč se tam s technikou nedá dostat. Položil sem na zem trojčku tak akorát velkých sosen a rozhod se, že si dáchnu a dám si kafe. Vypnul sem pilu, postavil ji na konec jednoho čerstvě poraženého kmenu a sám sem si sed na vyvrácené strom, co za větru spad sám od sebe stáří, kousek od té pily, aby mi u kafe protivně nesmrděla.

Ukázka z XXXI. povídky souboru *Život je jen náhoda* je v podstatě čtvrtinou celého textu. Finská spisovatelka, drama-

tička, scenáristka a výtvarnice publikující pod pseudonymem Rosa Liksom (*1958; skutečné jméno je čtenářským oříškem: Ani Ylävaara) se krátkými povídkami proslavila nejen ve finském prostředí. Její knihy získaly řadu ocenění a jsou přeloženy do desítek jazyků. V roce 2011 obdržela např. Cenu Finlandia za román *Kupé č. 6* (Hytti nr. 6), v roce 2020 pak Nordic Prize Švédské akademie. V roce 2019 přijela na Svět knihy v souvislosti s právě vydaným českým překladem jejího románu *Paní plukovníková*. Při té příležitosti poskytla iLiteratuře rozhovor, v němž ke své tvorbě říká: „Hodně času věnuju přípravě, studiu materiálů, detailů, takže mi to od jednoho románu ke druhému trvá. Když mám nasbíráno dost podkladů, začnu psát a teprve pak se vidí, co z toho bude. Forma vykristalizuje až postupně, důležité je mít téma. Tak to říká můj dvorní redaktor a zároveň první čtenář.“

Jak je pro finskou, potažmo celou skandinávskou literaturu typické, autorka ve

svých mikropříběžích kombinuje přímočarost, černý humor, grotesknost a zároveň otevírá četná společenská tabu a problémy týkající se všech vrstev, generací a pohlaví společnosti. Překážkou jí nejsou sousedské vztahy narušené včelou, která popíhá kocoura včelařovy sousedky, doktor čekající na svého dealera drog, aby mohl konečně operovat něčí mozek, chlápek, který po rakovině prostaty musí nosit plenu a stejně mu to v autě strašně smrdí, nebo farář stěžující si na své povinnosti, jako jsou církevní svatba, křtiny nebo poslední pomazání. Jejímu břitkému satirickému peru neuniknou ani pro Finy posvátná sauna nebo lov. Působivostí svých textů dosahuje vedle zvolených témat především jazykovou rovinou, zvoleným slangem, argotem a výraznou hovorovostí, která v českém překladu rozhodně nijak netrpí. Pokud jde o můj výbor *Život je jen náhoda*, překladatel Vladimír Piskoř odvedl výbornou práci.

Poporuhodně na jejich textech také je, že nekrytalizují výbušnou pointou, jak by se dalo na tak úsporném prostoru čekat, ale vybuchují průběžně a v každém detailu. Tak jako např. skeče Monty Pythonů, jak si v jedné recenzi všímá Aleš Palán. Když se ale čtenář nenechá strhnout hladinou proudu jejích povídek a ponoří se hlouběji, spatří vedle gejzíru humoru také reflexi zlomených tradic, narušené vztahy, sociální nerovnosti, odliv pracovních příležitostí... Ostatně posuďte sami její nejkratší povídku o jedné větě a třech řádcích: „*Když mám obrízkou vaginy, tak se na mě Finové dívají opovržlivě, když ne, tak mě našinci považují za divnou.*“

Jak tyto finské povídky zpracoval režisér Jan Mikulášek a Divadlo Na zábradlí, uvidíte dnes v 19.00 na Hlavní scéně Klicperova divadla.

Dominik Melichar

Zpravodaj Mezinárodního divadelního festivalu Regiony

BREIVIKŮV ATENTÁT VTERINU PO VTERINĚ

Transiteatret-Bergen je divadelní společnost se sídlem v norském Bergenu. Tvoří ji síť umělců (divadelníků, filmařů, hudebníků, video-designérů, výtvarníků, performerů a dalších), kteří společně překračují geografické i žánrové a umělecké hranice. V čele souboru stojí umělecký ředitel Tore Vagn Lid.

Tvůrčím cílem Transiteatret-Bergen je vytvářet současné a kriticky experimentální divadlo, přičemž klíčovým zájmem je objevování hudebního a hudebně-estetického potenciálu tohoto uměleckého odvětví.

Od svého založení v roce 2001 představili Transiteatret-Bergen na dvacet kritikou uznávaných děl, která zazářila na prestižních scénách a festivalech jak v Norsku, tak v zahraničí. Velký ohlas vzbudila roku 2007 inscenace hry *Die Maßnahme* dramatika Bertolta Brechta a hudebního skladatele Hannse Eislera, která byla následně představena i na festivalu Salzburger

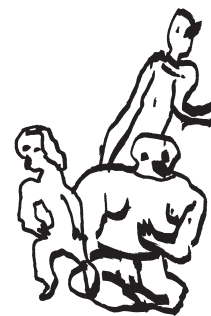
Festspiele, a to jako vůbec první norský projekt. Časopis *Die Welt* psal o inscenaci, že „se nejedná o dílo mladého muže, ale o dílo mladého mistra“.

K Brechtovu odkazu se Tore Vagn Lid se svou společností hlásí nejen uváděním jeho textů. Inscenace Transiteatret-Bergen se dotýká složitých vztahů mezi jednotlivci a převládajícími silami našeho ekonomického a kulturního prostředí v dnešní stále více medializované a kapitalistické a v konečném důsledku i lidem se odcizující společnosti. Tore Vagn Lid se inspiruje principy Brechtových „Lehrstücke“ a snaží se diváka nechat nahlédnout do souvislosti dnešního světa, politiky a ideologie, a to pomocí kombinace textu, hudby a divadelního zážitku. Transiteatret-Bergen pokračuje v posouvání současného divadla kupředu. Propojuje různé umělecké formy a vyzývá k přehodnocení společenských norem.

Na festivalu dnes uvede dílo s názvem *Stav ohrožení (15:20–16:20) – hodina, která formovala Norsko*, jež zpracovává teroristický útok Anderse B. Breivika. Důmyslná rekonstrukce slouží jako rozbor této události, která Norsko zastihla nepřipravené a v podstatě celou zemi omráčila. Co se dělo minutu po minutě, které zprávy se objevovaly jako první, kdo byl povolán, aby něco sdělil svému publiku? Inscenace nezkoumá psychologický profil jednoho šílence, ale klade nám otázky. Zkoumá naše omezené možnosti reakce, naši (ne)schopnost něco dělat. V hlavní roli je divadelní teď a tady. Společně prožívání každého okamžiku. Dne, který si miliony lidí budou pamatovat navždy, který se ale už teď stal poněkud zaprášenou historií. Nebo ne?

Veronika Švecová

O DOMECH REÁLNÝCH I VIRTUÁLNÍCH

V rámci studijní stáže jsem byla u zkušebního procesu jedné inscenace, která měla za cíl komunikovat s dětmi o prostředí internetu a počítačích. Hlavní hrdina měl přepínat mezi reálným a virtuálním prostředím. Tento princip ale při debatě s odborníky padl, protože divadelníkům osvětlili, že nejmladší generace už takhle vůbec nepřemýšlí. Nezažili svět bez internetu, neumí si představit offline život. Oba tyto zdánlivě protikladné světy se jim slévají.

Jan Mocek si tohle zjevně uvědomuje a ve svém projektu *Virtual Ritual* nechává oba světy splynout. Různorodá trojice (architekt, fotografka, youtuber) provádí diváky světem videohry GTA. Hrají u svých počítačů na boku jeviště, kterému vědoví velké plátno, na něž se promítá obraz jednoho z počítačů nebo kombinace několika, a svůj výkon ve hře komentují. Každý představuje fiktivní virtuální město z unikátního pohledu své expertízy. Je to fascinující podívání, nevíme, nakolik zajímá někoho, kdo je s hrou seznámen, ale já, která naposledy GTA hrála na základní škole, nestačím zasnout, kam se grafika posunula a jak moc jsou videohry metaforou a obrazem reálného světa. A to rozhodně nijak pozitivním. Hltám slova architekta Osamita Okamury, který svůj urbanistický výklad doplňuje odkazy z reálné praxe plánování a vývoje amerických měst. Fiktivní Los Santos je v mnohém napodobuje. Pěšky tu nikam nedojdete, značnou část povrchu tvoří víceproudé silnice. Centrum kromě vysoké budovy radnice tvoří moderní mrakodrapy bankovních korporací. Když se však do těchto budov snaží avataři vstoupit, zjišťují, že jde jen o krabice potažené texturou. Ostatní části města jsou hypersegregované. Chudinská čtvrť u přístavu je plná továren a přestřelka tu číhá na každém rohu. Na opačném konci se tyčí zelený kopec posypaný luxusními vilami. Tady bují filmový průmysl. Mezilidská interakce není možná, všechny ostatní postavy jsou jen naprogramované umělé inteligence, které žijí své umělé životy ve smyčkách. A tak dále a tak dále.

Kladu si otázku, proč tvůrci – v tomto případě videoher –, když mají neomezené prostředky a možnosti vytvořit libovolný svět, stejně vždy sklouznou k napodobě té naší bezútěšné skutečnosti. Zde navíc osekáné na dřevě materialismu a konkurenčního boje. V GTA nezaložíte rodinu, nebudete pečovat o své okolí ani se rozvíjet vzděláním nebo výzkumem. Úkolem je hromadit majetek a luxusní statky. A jak se získávají? No přeče násilím. Znít to povědomě?

Jan Mocek všechny tyto průsečíky ve svém projektu surově obnažuje. Řeč je o Los Santos, ale virtual a real se už nedá oddělovat. Poněkud doslovnou, ale přesto

zábavnou paralelou je, když v druhé části představení trojice znovu odvypráví své malé prezentace svého života v GTA, ale tentokrát namísto záběrů ze hry sledujeme záběry natočené přímo v Hradci Králové. Poznávám hlavní nádraží, na kterém se fotografka Adéla snaží marně vyprovokovat interakci s okolím. Youtuber Atlet si místo granátu kupuje v samoobsluze Coca Colu a Okamura obdivuje hradeckou budovu ČSOB.

Virtuální realita a další digitální technologické projekty do divadla stále více pronikají a troufám si říci, že to není jen módní trend. V určité formě se s nimi budeme setkávat stále častěji. Na jednu stranu mě to jako staromilce upřímně řečeno děsí, ale po dnešním zážitku jsem zas o něco klidnější. *Virtual Ritual* je důkazem, že spojení scénického umění s tím laicky řečeno „počítačovým“ má velký potenciál bavit i kriticky provokovat.

Po divadle pro náctileté se v Draku ocitám na představení pro opačnou cílovku a sice ty úplně nejmenší. V Jihočeském divadle v Českých Budějovicích spojily pod režijním vedením Jiřího Ondry síly Opera a Malé divadlo a vytvořily takzvané batolárium. *Mimi opera* je solidním příspěvkem k tomuto stále populárnějšímu (a marketingově super úspěšnému) žánru. Nejlepšími performery jsou zde samotní diváci. Sledovat reakce ve tvářích těch nejmenších, pozorovat, co je zajímá a co naopak nechá chladnými, vytváří velmi autentický divadelní zážitek. Budějovická inscenace se navíc nijak nepodbízí ani nevnučuje, živá hudba a zpěv nejen

doplňují jemný herecký projev aktérů (či spíše animátorů), ale často jsou samotnou atrakcí pro děti. Vše v esteticky příjemném etno-indiánsko-přírodním hávu, a přesto sršící barvami. Přidejte příjemnou maximálně půlhodinovou stopáž a není nic, co by celek kazilo.

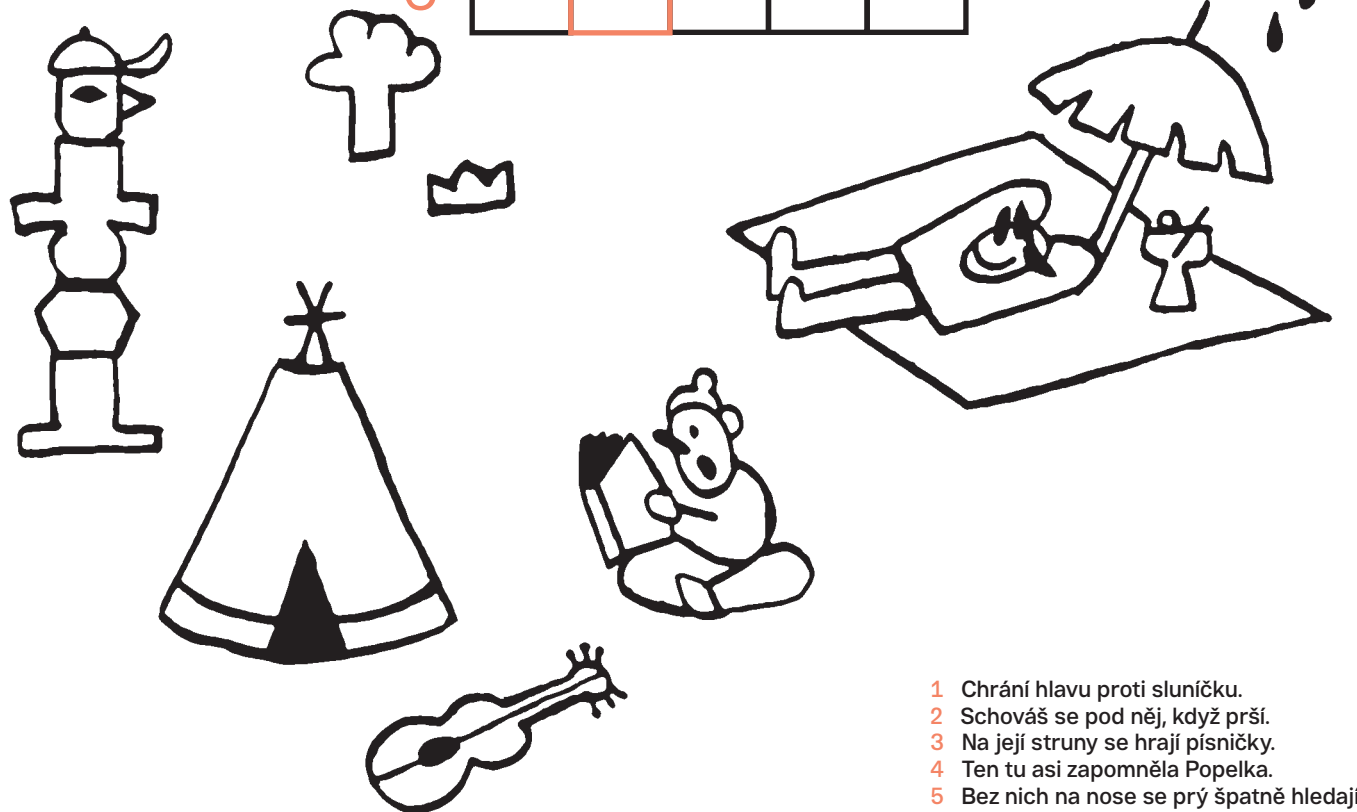
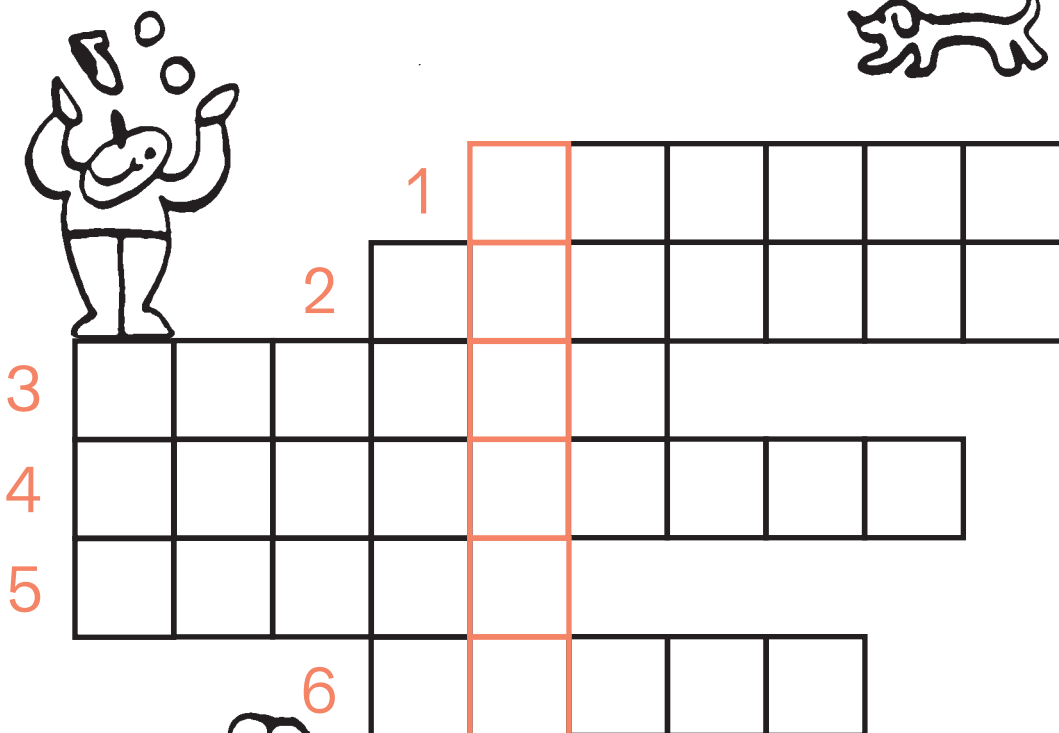
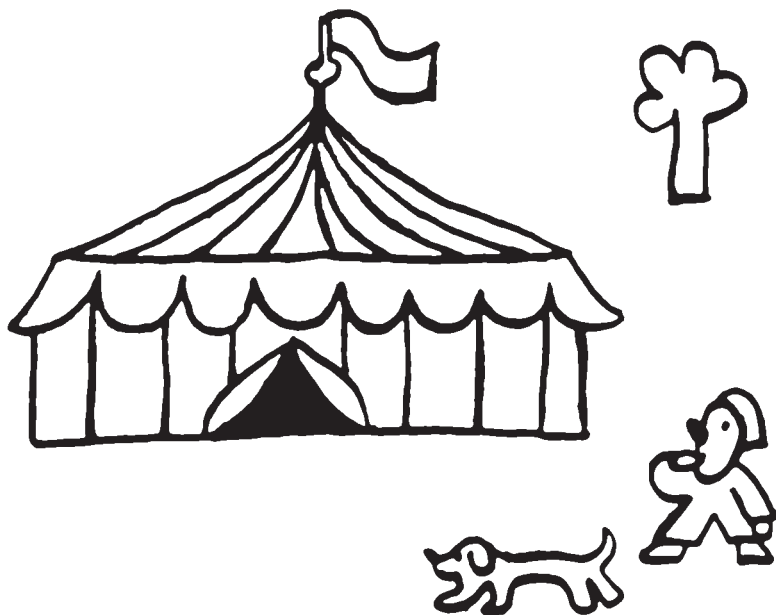
Dvojnásobnou dobu trvalo představení M.A.R. španělské performerky Andrey Díaz Reboredo, a zatímco někteří sál opouštěli se slovy, že na to snad půjdou ještě jednou, já byla hořce zklamaná. Často mě právě nadšené reakce jiných přimějí vnímat vlastní zážitek ještě negativněji, než jakým asi byl. Pokusím se se tedy v hodnocení mírnit. Ve skutečnosti byl výkon performerky, která vypráví o domě, v němž žil její dědeček a babička a pak i spousta cizích lidí, asi jen nudný. Snaha abstrahovat osobní vzpomínky do obecnější roviny, aby byly zajímavé i pro někoho dalšího, kdo tomu má 60 minut přihlížet, vyzněl banálně. Uznávám, že scénografie spočívající v jednom stole, z jehož desky performerka postupně vylamuje další a další kusy dřeva a staví z nich město nebo domy, nabídla pár důmyslných nápadů. Stejně tak samotná herecká přítomnost a manipulace s objekty Andrey Díaz Reboredo měla určitou lehkost a budila sympatie. Ale k čemu to všechno hračičkování, když chybí téma, co by zasáhlo? Možná jsem cynická, ale cizí prarodiče mě zkrátka nedojímají a ke vzpomínce na ty své mnou inscenace dostatečně niterně nepohnula.

Veronika Švecová

POŘÁDEK DĚLÁ PŘÁTELE

Náš divadelní festival navštěvují lidé z různých koutů Česka i ze zahraničí. Někteří z nich bohužel ztratili své věci. Pomůžeš jim je najít? Kdyby je totiž nenašli, museli by znovu hledat až příští

- 1 Chrání hlavu proti sluníčku.
- 2 Schováš se pod něj, když prší.
- 3 Na její struny se hrají písničky.
- 4 Ten tu asi zapoměla Popelka.
- 5 Bez nich na nose se prý špatně hledají.
- 6 Může ukrývat příběhy určené ke čtení.

celý den	žížkovy sady	Bonusová stanice Nextbike	Nextbike	English friendly	věkové neomezeno/ no age limit	dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
08.00—17.00	Infocentrum Hradec Králové	Vystava – Atmosféra divadelního festivalu	Centrum uměleckých aktivit a Volné sdružení východočeských fotografů	English friendly	věkové neomezeno/ no age limit	dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
09.00—10.30	Šimkovy sady	K Prameni	Jakub Gottwald a kolektiv		12+	divadlo / theatre	100/200 Kč
09.00—10.00	Hlavní scéna Divadla Drak	M.A.R.	Andrea Diaz Reborodo		12+	divadlo / theatre	150 Kč
10.00—10.45	Plenář před Divadlem Drak	JUMBO	Jumbisté	English friendly	rodinné/ family friendly	divadlo / theatre	100 Kč
10.00—12.00	Hlavní scéna Klíperova divadla	Její pastorkyňa	Klíperovo divadlo	English friendly	13+	divadlo / theatre	110/200 Kč
14.00—19.00	Akreditční centrum	Výstava – Kotěra v Salonu republiky	Lukáš Bezvoda a kolektiv	English friendly	věkové neomezeno/ no age limit	dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
14.00—19.00	Žížkovy sady	Kotěrovo město	Ilona Mach a Dominika Cyprová	nonverbalní/ nonverbal	věkové neomezeno/ no age limit	dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
14.00—14.45	Plenář před Divadlem Drak	JUMBO	Jumbisté	English friendly	rodinné/ family friendly	divadlo / theatre	100 Kč
14.00—19.00	Žížkovy sady	Půjčovna koloběžek a soutěžní okruhu	KOSTKA	English friendly		dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
15.00—15.40	Strečový stan před Divadlem Drak	Kocour, myš a brambora	Loutky bez hranic	English friendly	3+	divadlo / theatre	100 Kč
15.00—15.30	Šapitó Žižka	Reka	Studio Damuza		3+	divadlo / theatre	zdarma/ free admission
15.30—16.20	Letní scéna Klíperova divadla	Kocour v botách	Buchy a loutky		3+	divadlo / theatre	zdarma/ free admission
16.00—16.55	Studio Beseda	Pravdla úklidu	A studio Rubín / Divadlo na cucky		15+	divadlo / theatre	350 Kč
16.00—16.45	Plenář před Divadlem Drak	JUMBO	Jumbisté	English friendly	rodinné/ family friendly	divadlo / theatre	100 Kč
16.00—18.00	Open Air stan	Hudební dílna	Tamboara a Žako	English friendly	3+, rodinné/ family friendly	dílna / workshop	dobrovolné/ voluntary admission
17.00—20.00	Malé náměstí	Nidos	Le Cabaret Nomade		15+	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
17.00—18.00	Open Air stan	MIRKLM	MIRKLM			hudba/ music	dobrovolné/ voluntary admission
17.00—18.00	Studio Divadla Drak	Stav ohrožení (15:20-16:20) – hodina, která formovala Norsko	Transiteatret-Bergen	English friendly	15+	divadlo / theatre	300 Kč
17.30—18.15	Strečový stan před Divadlem Drak	Bramborové království	Loutky bez hranic		3+	divadlo / theatre	100 Kč
18.00—18.20	Nové Adalbertinum	Don Šajn	Jiří Poleňha		věkové neomezeno/ no age limit	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
18.00—18.50	Plenář před Divadlem Drak	Procháčka	Karapax		15+	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
18.15—18.55	Divadlo Drak	Kitchen Table – Stav ohrožení (15:20-16:20) – hodina, která formovala Norsko	Lektorské oddělení Divadla Drak		věkové neomezeno/ no age limit	dopravný program/ accompanying program	zdarma/ free admission
18.30—19.00	Městská hudební síň	Až umru, pustře mi	Domen Šuman a kolektiv, studenti 3. ročníku KALD		15+	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
18.30—19.20	Hlavní scéna Divadla Drak	Transfiguration	Olivier de Sagazan	nonverbalní/ nonverbal	16+	divadlo / theatre	350 Kč
19.00—20.35	Hlavní scéna Klíperova divadla	Medvěd s motorovou pilou	Divadlo Na zábradlí	English friendly	15+	divadlo / theatre	410/430/450 Kč
19.00—19.50	Radnice	Jezdci	Reservé		15+	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
20.00—21.15	Divadelní šapitó	Krvavé svatba	Divadlo D21		15+	divadlo / theatre	180 Kč
20.00—21.30	Šimkovy sady	K Prameni	Jakub Gottwald a kolektiv		12+	divadlo / theatre	100/200 Kč
20.00—21.15	Nové Adalbertinum	Ani za milion!	Divadelní soubor Na Skále			divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
20.00—21.00	Studio Divadla Drak	Stav ohrožení (15:20-16:20) – hodina, která formovala Norsko	Transiteatret-Bergen	English friendly	15+	divadlo / theatre	300 Kč
20.35—22.05	Letní scéna Klíperova divadla	JH Big Band	JH Big Band			hudba/ music	zdarma/ free admission
21.00—01.00	Hudební šapitó	Miroš Vrban	Miroš Vrban			hudba/ music	zdarma/ free admission
21.00—21.20	Jižní terasy	Školní výlet	Václav Bartoš		věkové neomezeno/ no age limit	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
21.30—22.20	Hlavní scéna Divadla Drak	Transfiguration	Olivier de Sagazan	nonverbalní/ nonverbal	16+	divadlo / theatre	350 Kč
22.15—23.15	Radnice	Set: Kari	300 mg kofeinu		věkové neomezeno/ no age limit	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
22.15—23.15	Městská hudební síň	Můj lékař Mendelssohn	Nordis		15+, rodinné/ family friendly	divadlo / theatre	dobrovolné/ voluntary admission
22.30—00.00	Šapitó před Divadlem Drak	Vyhoukaná SOWA				hudba/ music	dobrovolné/ voluntary admission